

Lektionsplanering: Introduktion till geografi och kartor i Geografi

Årskurs: Årskurs 7 **Ämne:** Geografi **Tema:** Introduktion till geografi och kartor

Koppling till styrdokument

Centralt innehåll	Betygskriterium E	Betygskriterium C
Geografins karaktär samt geografiska metoder för att samla in och bearbeta information, t.ex. kartor och statistik.	Eleven kan beskriva geografins innehåll och använda enkla metoder för att samla in och bearbeta geografisk information.	Eleven kan beskriva geografins innehåll och använda välutvecklade metoder för att samla in och bearbeta geografisk information.
Olika typer av kartor och skalors betydelse för att avbilda verkligheten.	Eleven kan använda kartor och skalor för att ge enkla beskrivningar av geografiska förhållanden.	Eleven kan använda kartor och skalor för att ge utvecklade beskrivningar av geografiska förhållanden.

[Källa: Lgr22, Geografi, Åk 7-9]

Lärarledda instruktioner

1. Vad är geografi? (10 min)

- Introducera ämnet geografi som studiet av jordens yta, platser och miljöer.
- Beskriv att geografi handlar om både natur och mänskliga aktiviteter.
- Diskutera geografins uppdelning i fysisk geografi och människogeografi.
- Ge exempel på frågor inom geografi, t.ex. klimat, befolkning och resurser.
- Använd bilder eller en kort film för att visa geografiska miljöer.

2. Geografiska metoder (10 min)

- Presentera några metoder som används i geografi, t.ex. fältstudier, intervjuer, statistik, och kartor.
- Förklara hur man samlar in och bearbetar information.

- Visa exempel på data, diagram eller kartor.
- Diskutera vikten av att kunna tolka och analysera geografisk information.
- Låt eleverna diskutera i par vilka metoder de tror kan vara användbara för olika frågeställningar.

3. Vad är en karta? (10 min)

- Förklara att kartor är förenklade bilder av verkligheten, som hjälper oss att förstå platsers läge och samband.
- Visa olika typer av kartor (världskarta, topografisk karta, temakarta).
- Diskutera hur kartor kan visa natur, befolkning eller väder.
- Introducera begreppet karta som modell och varför den inte kan visa allt.
- Visa var skalan finns på en karta.

4. Skalar och kartor (10 min)

- Definiera skala på en karta som förhållandet mellan avstånd på kartan och i verkligheten.
- Visa exempel på skalor i form av bråkdelar (1:50 000) och grafisk skala.
- Förklara hur man kan mäta avstånd på en karta och omvandla till verklig distans.
- Gör en gemensam övning där elever mäter avstånd mellan två platser på kartan.
- Diskutera vad som händer med detaljer och områden när skalor ändras.

5. Sammanfattning och frågor (10 min)

- Sammanfatta vad geografi handlar om och varför kartor är viktiga.
- Låt eleverna ställa frågor och ge exempel på vad de vill lära sig mer om inom geografi.
- Kort diskussion om hur geografikunskaper kan användas i vardagen.
- Ge en kort introduktion till nästa lektion som handlar om olika karttyper och deras användning.

Ämnesinnehåll

Här listas viktig kunskap och ämnesinnehåll som eleverna behöver känna till eller lära sig. Försök se till att allt nedan tas upp på lektionen eller följs upp på andra sätt.

- **Geografins begrepp och områden:** Geografi studerar jordens yta, naturen och människans påverkan. Många tror att geografi bara handlar om kartor, men det inkluderar även studier av klimat,

befolkning och samhälle.

- **Geografiska metoder:** Metoder som fältstudier, statistik och kartanvändning hjälper oss att förstå världen. Elever kan ibland förväxla statistik med fakta, så det är viktigt att poängtera metodernas roll.
- **Kartor och dess typer:** Olika kartor visar olika saker: en fysisk karta visar natur, en tematisk karta visar t.ex. klimat eller befolkning. Många elever tror att kartor måste visa allt precis, men de är förenklingar.
- **Skalar på kartor:** Skalan betyder hur mycket verkligheten är förminskad på kartan. Ett vanligt missförstånd är att tro att allt på kartan är i verklig storlek – det är det inte!
- **Avstånd och områdesuppfattning:** Genom att använda skalan kan man mäta verkliga avstånd. Elever kan ibland ha svårt att förstå proportioner och hur så små kartdelar kan representera stora ytor.

Ordkollen

Ord	Förklaring	Etymologi
Geografi	Vetenskapen om jordens yta och människors relation till den.	Grekiska <i>geo</i> = jord, <i>graphia</i> = beskrivning.
Karta	En förenklad bild eller modell av ett geografiskt område.	Från italienska <i>carta</i> , "papper" eller "blad".
Skala	Förhållandet mellan avstånd på karta och verklig distans.	Från latin <i>scala</i> , betyder trappa eller stege.
Temakarta	Karta som visar ett särskilt tema, t.ex. klimat eller befolkning.	Svenskt sammansatt ord av "tema" och "karta".
Topografisk karta	Karta som visar terrängens form, höjder och landformer.	Grekiska <i>topos</i> = plats, <i>graphein</i> = skriva.

Diskussionsfrågor

- **A.** Tänk dig att du ska flytta till en helt ny stad. Hur kan kunskaper om geografi och kartor hjälpa dig att förstå och anpassa dig till din nya miljö? Diskutera vilka geografiska faktorer som är viktiga att känna till och varför.
- **B.** Ibland kan kartor visa olika saker beroende på vem som gör dem. Vad kan det innebära om kartor görs för olika syften? Kan kartor påverka hur vi ser på världen och varandra?
- **C.** Eftersom kartor alltid är förenklingar, vad kan vara svårt att visa på en karta? Fundera på om det finns saker i verkligheten som kan vara viktiga men som kan förbises i kartan.

- **D.** Skalan på en karta påverkar hur mycket detaljer du kan se. Hur kan felaktiga tolkningar av kartskala påverka våra beslut i verkliga livet, exempelvis när man planerar en resa eller ett byggprojekt?

Aktivitet

Eleverna får i uppgift att arbeta i par och undersöka kartor över ett valt område, t.ex. deras hemstad eller en plats i Sverige. De ska hitta olika typer av kartor (fysisk, temakarta, topografisk) och jämföra dem. De mäter avstånd mellan utvalda platser med hjälp av kartans skala och räknar ut verkliga avstånd. Varje par presenterar kort vad de lärde sig om kartans funktioner och skalans betydelse. Aktiviteten gör ämnet konkret och tränar både praktiska och teoretiska färdigheter.

Exit-ticket

Fråga	Svar
1. Vad studerar geografi?	Geografi studerar jordens yta, naturen och hur människor påverkar och lever i miljön.
2. Vad är en karta?	En karta är en förenklad bild av ett geografiskt område som hjälper oss att förstå platsers läge.
3. Ge exempel på en geografisk metod.	Fältstudier, statistik, intervjuer och kartor är exempel på geografiska metoder.
4. Vad betyder skala på en karta?	Skala är förhållandet mellan avstånd på kartan och i verkligheten.
5. Vad kan en temakarta visa?	En temakarta visar ett särskilt tema som klimat, befolkning eller politik.
6. Varför använder vi kartor?	För att förstå och analysera geografiska förhållanden och planera saker i verkliga livet.
7. Vad är skillnaden mellan fysisk och temakarta?	Fysisk karta visar naturen, temakarta visar särskilda teman som ekonomi eller befolkning.
8. Hur kan skalan påverka kartans detaljer?	Ju större skala, desto mer detaljer kan visas; en mindre skala visar större områden med mindre detaljer.
9. Vad är topografisk karta?	En karta som visar terrängens form och höjder med hjälp av höjdkurvor.
10. Varför är det viktigt med geografiska metoder?	För att samla in och bearbeta pålitlig information om världen för att förstå den bättre.

Citat

"Geography is the study of where things are found on the earth's surface, why they are there, and how they develop and change over time." – Harm de Blij, 1983.

Detta citat kopplar tydligt till lektionens introduktion till vad geografi är och ger en bred syn på ämnets innehåll och syfte.

"Maps show us where we are and where we want to go; they are not just tools but invitations to explore." – John Noble Wilford, 1991.

Detta citat förstärker vikten av kartor som hjälpmedel och väcker reflektion om deras betydelse i samhället och för individen.

Tags: [Lektion](#)